

Авторська програма
гуртка декоративно-прикладного напрямку
для учнів 5-8 класів

«Технологія та особливості мистецтва вишивки східнослов'янських народів»

м. Біла Церква

2010

Головне управління освіти і науки
Київської обласної державної адміністрації
Київський обласний інститут
післядипломної освіти педагогічних кадрів
Управління освіти і науки Білоцерківської міської ради
Спеціалізована загальноосвітня школа I – III ступенів № 1
з поглибленим вивченням слов'янських мов

Авторська програма
гуртка декоративно-прикладного напрямку

**«Технологія та особливості
мистецтва вишивки
східнослов'янських народів»**

для учнів 5-8 класів
(140 годин)

Автор:
Вікторія Ліснічук-Білокриницька,
*вчитель обслуговуючої праці
спеціалізованої загальноосвітньої школи I–III ступенів № 1
з поглибленим вивченням слов'янських мов м. Білої Церкви*

м. Біла Церква
2010

*Затверджено науково-методичною радою
Київського обласного інституту післядипломної освіти педагогічних кадрів
Протокол № 2 від 5 лютого 2009 р.*

Ліснічук-Білокриницька В.С. Технологія та особливості мистецтва вишивки східнослов'янських народів. 5-8 класи: Авторська програма гуртка декоративно-прикладного напрямку. – Біла Церква, 2010. – 26 с.

Програма гуртка спрямована на створення умов для професійного самовизначення школярів, обґрунтування вибору професії з урахуванням власних здібностей, уподобань та інтересів; знайомство з історією народного костюму східних слов'ян від часів Київської Русі до наших днів; усвідомлення розуміння історичної послідовності виникнення та розірвання зв'язків слов'янських народів з іншими народами і державами та вплив цих зв'язків на соціально-економічне, політичне та культурне життя кожної зі слов'янських країн.

. Програма розрахована на два роки навчання (2 години на тиждень).

Для вчителів обслуговуючої праці загальноосвітніх шкіл, керівників гуртків позашкільних навчальних закладів.

**АВТОРСЬКА ПРОГРАМА ГУРТКА
ДЕКОРАТИВНО-ПРИКЛАДНОГО НАПРЯМУ
"ТЕХНОЛОГІЯ ТА ОСОБЛИВОСТІ МИСТЕЦТВА ВИШИВКИ
СХІДНОСЛОВ'ЯНСЬКИХ НАРОДІВ"**

Пояснювальна записка

Сучасна освіта має сприяти розвитку демократичної культури, формуванню необхідних для проживання в Європейському співтоваристві компетентностей, наданню молодому поколінню знань про спільну європейську спадщину, спільне слов'янське коріння та свою національну ідентичність.

У єдиному освітньому просторі України вагоме місце займає позашкільна освіта, яка спрямована на розвиток талантів та розумових і фізичних здібностей дитини, задоволення її потреб у професійному становленні та професійній підготовці.

Сьогодні діяльність позашкільних навчальних закладів перебуває на важливому етапі переходу до більш якісного стану і це вимагає модернізації процесу надання знань, формування вмінь і навичок з різних напрямів позашкільної освіти.

Ці завдання реалізуються творчими об'єднаннями, гуртками, клубами, секціями тощо позашкільних навчальних закладів та загальноосвітніх шкіл.

Історія, культура нашого народу багата на інтуїтивні знахідки з виховання гармонійно розвиненої особистості. Через казки, прислів'я,

загадки, вироби народного мистецтва дитина з народження купалася в рідній стихії, за своєю душою духовно-культурні традиції власного народу. І вже через них поступово йшла до пізнання та розуміння загальнолюдських цінностей. Навчити дітей відчувати красу, створену руками людини-митця, бачити, розуміти, захоплюватися, емоційно відгукуватися на неї, формувати естетичний смак, уміння розуміти і цінити твори мистецтва, пам'ятки історії та культури, красу рідної природи - це основні завдання гуртків декоративно-вжиткового напрямку.

У невичерпній скарбниці духовної культури кожного слов'янського народу є особлива, виняткова її частина – вишивка. З нею пов'язана вся багатовікова історія і українського народу, його творчі пошуки, радість і горе, його перемоги і поразки, сподівання на майбутнє.

Вишиванка – це духовний символ українського народу, рідного краю, батьківської оселі, тепла материнських рук, це своєрідний духовний оберіг.

Вишивка – поширений вид декоративного й ужиткового мистецтва, в якому візерунки та зображення виконуються вручну або машинним способом на різних тканинах, шкірі, повсті та інших матеріалах льняними, шовковими, бавовняними, вовняними нитками, а також бісером, коштовним камінням тощо.

Мистецтво вишивки посідає почесне місце серед народних ремесел, які активно впливають на формування національної самосвідомості. Крім того, колективна праця, спілкування з іншими дітьми та викладачем, обмін творчими ідеями позитивно впливають на процес соціалізації юного громадянина України, регулюючи формування міжособистісних і трудових відносин. Завдяки цьому закріплюється активна життєва позиція, усвідомлення та ціннісні орієнтації учня.

В основі програми гуртка лежить Концепція розвитку і діяльності спеціалізованої загальноосвітньої школи № 1 з поглибленим вивченням

слов'янських мов, а саме: не лише формування в учнів базових умінь мистецтва вишивки, а передусім – пробудити й розвинути любов до історії побуту, ремесел східнослов'янських народів.

Мета програми гуртка включає наступні аспекти:

- вивчення і засвоєння творчої спадщини майстрів народної вишивки шляхом ознайомлення з історією ремесел, зокрема вишивки, східнослов'янських народів, народним костюмом українців, росіян, білорусів;
- здобуття практичних базових умінь та навичок мистецтва вишивки;
- виховання гармонійно розвиненої особистості, гідного громадянина України, готового до діалогу культур, до життя в сучасному інтегрованому європейському суспільстві.

Мета програми гуртка реалізується шляхом виконання наступних **завдань**:

- створення умов для професійного самовизначення, обґрунтування вибору професії з урахуванням власних здібностей, уподобань та інтересів;
- формування в учнів культури праці, побуту, відповідальності за результати власної діяльності, комплексу особистісних якостей, потрібних людині як суб'єкту сучасного виробництва і культурного розвитку суспільства;
- набуття практичних навичок, умінь мистецтва вишивки, оволодіння різноманітними технологіями;
- знайомство з історією народного костюму східних слов'ян від часів Київської Русі до наших днів;
- усвідомлення розуміння історичної послідовності виникнення та розірвання зв'язків слов'янських народів з іншими народами і державами та вплив цих зв'язків на соціально-економічне, політичне та

культурне життя кожної із слов'янських країн;

- виховання в учнів толерантності, поваги до культурних традицій різних народів, вміння дослухатися до думки інших, готовності до діалогу культур та орієнтації у полікультурному просторі;
- формування культури міжетнічних і міжособистісних відносин;
- усвідомлення учнями своєї приналежності до українського народу, сучасної європейської цивілізації.

Однак мистецтво вишивки - це не лише минуле наро ду. Під впливом часу, історичних подій, що впливали на його долю, культур сусідніх та дружніх держав і народів, воно видозмінювалося, набувало нових форм та змісту. І в такому оновленому стані входить у наше життя у вигляді виробів мистецтва, предметів побуту.

Навчаючись у гуртку народної вишивки, вихованець засвоює історію рідного краю. Опрацювання народознавчого матеріалу дає змогу усвідомити, емоційно пережити дух українського народу. Поступово, через про цес ідентифікації, такі риси українського народу, як праце любність, почуття гідності, почуття прекрасного стають власним надбанням цієї дитини. А відтак розвивається на ціональна самосвідомість кожного вихованця гуртка. Це дозволяє більш вдало розв'язувати проблеми сьогодення та прогнозувати майбутнє.

Розум дитини знаходиться на кінчиках пальчиків. Ви конуючи вишивку, учень опановує різноманітні рухи. Згідно з дослідженнями вчених це сприяє розвиткові інтелектуаль ної, вольової та емоційної сфери вихованців, тоді як сфор мований у процесі роботи пізнавальний інтерес значно по глиблює та активізує процеси розвитку. В такому випадку навчання та праця набувають творчого характеру.

Важливо відзначити, що впродовж багатьох віків про цес виконання будь-якої роботи відігравав важливу роль природної саморегуляції духовного

стану людини. Підби раючи теми, кольори для своїх вишивок, людина отримує чудову можливість виходу переживань, почуттів. Водночас оселя, прикрашена власноруч виготовленими виробами, одяг, прикрашений вишивкою, також позитивно впливають на емоційний стан людини.

Традиційна народна творчість і творчість професійних художників – вишивка успішно розвивається і набуває нових декоративних рис. Професійні навчально-виховні заклади, гуртки декоративно-прикладного мистецтва покликані розвивати потяг підростаючого покоління до народної творчості, сприяти її відродженню в усій мистецькій багатоманітності. Це потрібно для того, щоб жити духовні корені, які єднають нас з минулим, наших дітей зі світом їхніх пращурів, їхніми духовними ідеалами і поглядами, що базувалися на доброті, любові до рідної землі, рідної природи, рідного краю, до України.

Заняття в гуртку розвивають творчі здібності, уяву, пам'ять, прищеплюють повагу до традицій декоративно-вжиткового мистецтва, викликають бажання творити, фантазувати, думати. На заняттях гуртка вихованці мають можливість застосовувати знання, отримані на уроках історії, народознавства, мовлення, обслуговуючої праці тощо. Діти знайомляться з термінами, вчать працювати за схемою, самостійно підбирати гармонійне поєднання кольорових сполучень і контрастів. Кожний виріб дає можливість проявити свій смак, фантазію та охайність.

До занять в гуртку можуть залучатися діти починаючи з десяти-одинадцятирічного віку. Група може бути різновіковою, але налічувати не більше 15 вихованців для першого року навчання і 12 - для другого. В залежності від віку та здібностей дітей підбираються варіанти виробів для виготовлення. Основу проведення занять складає практична робота, використовуються та кож бесіди з історії ремесел слов'янських народів, зокрема вишивки, історіє костюму, конкурси-виставки творчих робіт,

екскурсії на виставки декоративно-вжиткового мистецтва. Варто застосовувати комп'ютерну техніку для знайомства зі зразками робіт сучасних майстрів народної вишивки (в Інтернеті), для складання трафаретів для розробки власних схем, для підбирання кольорових сполучень.

Заняття в гуртку сприяють розвитку творчих рис характеру, допитливості, зібраності, цілеспрямованості, охайності, працьовитості. У процесі праці розвивається творча самосвідомість та спрямованість особистості. І тому виконання виробу не може бути механічним копіюванням зразків - це творчий процес. Вихованців потрібно навчити не лише свідомо підходити та самостійно чи з допомогою скласти візерунок (орнамент) для того чи іншого виробу, але і самостійно розробляти прості малюнки для вишивки. Велику увагу треба приділяти виконанню творчих робіт за власним вибором та задумом учнів.

Програма розрахована на два роки навчання, що відповідає основному рівню і дає змогу набути вмінь і навичок вишивання, поглибити знання про народну вишивку східних слов'ян. Вона дає змогу ознайомитись з багатством цього виду мистецтва, різноманітністю народних орнаментів, художніми традиціями східнослов'янських народів та різних регіонів України, зокрема Київщини та Білоцерківщини.

Керівник має стимулювати гуртківців до самостійної праці, що потребує роботи душі, розуму та рук. Від його зацікавленості у творчому процесі та здатності зрозуміти дитячу душу залежить багато.

Програма гуртка розрахована на учнів середнього шкільного віку (від 11 до 14 років), завдання пропонуються з врахуванням вікових особливостей. Перший рік навчання займає 70 годин і другий - 70.

Для більш успішного засвоєння матеріалу на заняттях потрібен дидактичний матеріал: готові вироби, зразки вишивок, технічні розробки швів, креслення виробів, зразки візерунків, таблиці, відеоматеріал. Ці

посібники керівник виготовляє разом з вихованцями.

Підведення підсумків річної роботи гуртка проводить ся на звітній виставці, на яку кожен учень подає свої найк раці роботи. Під час відбору та оцінки дитячих робіт необ хідно враховувати зміст, трудомісткість, якість, художню цінність вишивки. Особливу увагу слід приділити розробці регіональних орнаментів і технік вишивки.

**Орієнтовне тематичне планування
(1 рік навчання)**

№ п/п	Назва розділів	Кількі		
		сть		
		Раз	Лекці	Практ
		ом	ї	ика
1.	Вступ	2	1	1
2.	Історія народних ремесел східних слов'ян	2	2	-
3.	Історія народної вишивки на Україні	2	1	1
4.	Походження та етнічний розвиток східнослов'янських народів	2	2	-
5.	Біля джерел етнографічного дослідження східних слов'ян	2	2	-

6.	Етнографічні музеї України	2	1	1
7.	Давні слов'янські символи	4	3	1
8.	Основи композиції у вишивці	5	2	3
9.	Матеріали, інструменти та пристрої для вишивання	2	2	-
10.	"Довідник-скарбничка" вишивальниці	2	1	1
11.	Техніки ручного вишивання	43	9	34
12.	Підсумкове заняття	2	2	-
Всього:		70	28	42

Зміст програми

1. Вступ (2 год)

- Знайомство зі змістом та завданнями програми. Правила поведінки на заняттях гуртка, правила техніки безпеки. Матеріали та інструменти.

Практичні заняття: зустріч із майстринею вишивки.

2. Історія народних ремесел східних слов'ян (2 год)

- Розвиток декоративно-вжиткового мистецтва на території

України, Росії, Білорусії (від періоду первіснообщинного ладу і Київської Русі до наших часів).

3. *Історія народної вишивки на Україні (2 год)*

- Етнографічні особливості народної вишивки різних регіонів України. Слобожанщина, Наддніпрянщина, Поділля, Полісся, Буковина, Гуцульщина, Південь. Майстри народної творчості: Г.Ф.Собачко-Шостак, С.Кульчицька, Г.Цибульова, О.Василенко.

Спорідненість орнаментів та подібність техніки вишивання східнослов'янських народів.

Практичні заняття: екскурсія до музею декоративно-ужиткового мистецтва України.

4. *Походження та етнічний розвиток східних слов'ян (2 год)*

- Велике переселення народів. Перші державні об'єднання слов'ян.
- Формування української етнічної території.

Практичні заняття: етнографічне районування території України.

5. *Біля джерел етнографічного дослідження східнослов'янських народів (2 год).*

- Велич роботи етнографів-дослідників.

Практичні заняття: написання рефератів про П.П.Чубинського, Д.М.Щербаківського, М.Ф.Біляшівського, Д.І.Яворницького, І.Т.Гончара, А.В.Терещенка, В.Мицика, В.Петрухіна та ін.

6. *Етнографічні музеї України (2 год)*

- Приватні збірки культурно-історичних пам'яток (Тарновські,

Ханенки). Перші музеї в Причорномор'ї. Створення першого етнографічного музею при Російському географічному товаристві. Музеї-кабінети при Харківському університеті, при Одеському товаристві сільського господарства Південної Росії. Музеї Наддніпрянської України. Музей старожитностей при Київському університеті. Білоцерківський краєзнавчий музей. Колекції вишивок народних майстринь.

Практичні заняття: екскурсія до історичного (краєзнавчого чи етнографічного) музею.

7. Давні слов'янські символи (4 год)

- Прадавні символи східних слов'ян (коло, світове дерево, дерево роду, берегиня, хрест, свастика т. і.).
- Найдавніші символи в Україні. Слов'яно-ведичні символи трипільської цивілізації (рослинні, зооморфні, солярні символи). Родові знаки та символи, емблеми земель України. Походження та значення жовто-блакитних барв. Походження та значення тризуба. Символи світобудови. Символізм рослин і тварин.

Практичні заняття:

1. Малювання найбільш популярних символів східних слов'ян.
2. Виготовлення дидактичного матеріалу.

8. Основи композиції у вишивці (5 год)

- Орнамент, тема, композиційний центр, пропорція, симетрія, асиметрія, рівновага, ритм, рапорт, мотиви-символи. Колір у вишивці. Таблиця поєднання кольорів. Зміна величини візерунка

та перенесення його на тканину.

Практичні заняття:

1. Виконання орнаментальних смуг, складених з різних елементів.
1. Вправи на збільшення та зменшення малюнків.
2. Утворення кутів з орнаментальної смуги.

9. Інструменти, пристрої та матеріали для вишивання (2 год)

10. "Довідник-скарбничка" вишивальниці (2 год)

- Правила техніки безпеки. Організація робочого місця. Гігієна зору. Підготовка тканини до вишивання. Початок і закінчення роботи. Правила прання та прасування вишитих виробів. Оновлення вишивки. Охайність як складова культури особистості.

Практичні заняття:

1. Закріплення нитки.
2. Обробка країв виробу.

11. Техніки ручного вишивання (43 год)

- Поверхнево-нашивні техніки з лічбою. Шов "уперед гол кою" (затяганка). Низинний шнурок. Поздовжня низь. Поперечна низь. Пряма гладь. Коса гладь. "Козлик". Ретязь. Хрестик. Набирування (поверхниця). "Солов'їні вічка". Товмацька зірка. Верхоплут. Зерновий вивід.

Практичні заняття: виконання відповідно до технологічних вимог

зразків швів до 10 см завдовжки.

12. Підсумкове заняття (2 год)

- Перегляд кращих робіт вихованців, аналіз та оцінюван ня.

Заохочення вихованців.

**Орієнтовне тематичне планування
(2 рік навчання)**

№ п/п	Назва розділів	Кількість		
			Разом	Лекції Практика
1.	Вступ	1	1	-
2.	Основи композиції у вишивці східних слов'ян	2	1	1
3.	Історія народного костюму східних слов'ян	3	3	---
4.	Компоненти східнослов'янського костюму	3	2	1
5.	Техніки ручного вишивання. Початкові шви	12	3	9
6.	Рушникові шви	4	1	3
7.	Етнографічні особливості вишивки України	7	1	6
8.	Етнографічні особливості вишивки Росії	4	1	3
9.	Етнографічні особливості вишивки Білорусії	4	1	3
10.	Етнографічні особливості вишивки Київщини	4	1	3
11.	Етнографічні особливості вишивки Білоцерківщини	3	1	2
12.	Комплект сувенірних серветок (одна велика і дві малі). Вибір орнаменту регіону	4	-	4
13.	Техніка виконання мережок	2	-	2
14.	Техніка виконання гладдю	4	-	4
15.	Сорочка за народними мотивами східних слов'ян (на вибір)	10	1	9
16.	Робота зі спеціальною літературою	1	1	—
17.	Екскурсія в краєзнавчий музей	1	1	-
18.	Виставка робіт вихованців	1	1	-
Всього:		70	19	51

Зміст програми

1. Вступ (3 год)

- Місце вишивки в сучасному одязі. Вишивка в інтер'єрі.

2. Основи композиції у вишивці східних слов'ян (2 год)

- Орнамент. Рапорт. Сюжетно-композиційний центр.
Тканина. Колір.

Практичні заняття: екскурсія до позашкільних закладів, у яких працюють гуртки декоративно-прикладного напрямку, зустріч з майстриня народної вишивки та їхнім творчим доробком.

3. Історія східнослов'янського костюму (3 год)

- Ранні слов'яни. Одяг населення Киї вської Русі.
- Історія українського костюму. Костюм - частка народної душі. Дослідники народного костюму. Функції одягу та його історична динаміка. Класифікація традиційного одягу. Український костюм як джерело вивчення етнічної історії. Основи специфіки українського костюму. Український одяг ХІУ-ХУІІІ століття. Костюм запорозького козацтва. Традиційний одяг ХУІІІ-ХІХ століття у контексті загальноєвропейської культури. Відмінності в костюмі Лівобережжя та Правобережжя.
- Історія російського та білоруського народних костюмів (оглядово).

4. Компоненти східнослов'янського костюму (3 год)

- Матеріал та його роль у формуванні одягу. Поясний та нагрудний

одяг. Верхній одяг з тканини. Одяг з хутра. Головні убори. Взуття. Пояси. Прикраси. Спільні елементи в костюмах українського, російського та білоруського народів.

Практичні заняття: екскурсія до етнографічного (краєзнавчого) музею, пошук матеріалу в Internetі.

5. Техніки прозорої ручної вишивки. Початкові шви (12 год)

- Мережки: "Напівпрутик", "Прутик" (одинарний, под війний, схрещений), "Черв'ячок", "Стовпчик", "Лучка", "Гречка", "Вівсяночка", "Ляхівка", "Шабак" (складна мережка з настилом), "Квадратикова".

Практичні заняття: вишивання зазначених мережок.

6. Рушникові шви (4 год)

- Рушники в житті східнослов'янських народів. Рушникові шви. Основні композиційні рішення рушникових орнаментів.

Практичні заняття: замальовування і вишивання зразків орнаментів для вишивання рушників.

7. Етнографічні особливості вишивок України (7 год)

- Традиційні орнаменти, поєднання кольорів. Техніки вишивання: занизування, гладь, хрестик, набирування, качалочки.

Практичні заняття: вишивання традиційних орнаментів України.

8. Етнографічні особливості вишивок Росії (4 год)

- Традиційні орнаменти, поєднання кольорів. Техніки вишивання: занизування, хрестик, гладь.

Практичні заняття: вишивання традиційних орнаментів Росії.

9. Етнографічні особливості вишивок Білорусії (4 год)

- Традиційні орнаменти, поєднання кольорів. Техніки вишивання: низь, качалочки, хрестик, мережки, гладь.

Практичні заняття: вишивання традиційних орнаментів Білорусії.

10. Етнографічні особливості вишивок Київщини (4 год)

- Традиційні орнаменти, поєднання кольорів. Техніки вишивання: занизування, гладь, хрестик, качалочка.

Практичні заняття: вишивання традиційних орнаментів Київщини.

11. Етнографічні особливості вишивок Білоцерківщини (4 год)

- Традиційні орнаменти, поєднання кольорів. Техніки вишивання: хрестик, мережки.

Практичні заняття: вишивання традиційних орнаментів Білоцерківщини.

12. Комплект сувенірних серветок (одна велика, дві малі. Вибір за регіонами) (4 год)

- Підбір візерунка. Складання орнаменту. Композиційне рішення розміщення орнаменту.

Практичні заняття:

1. Вишивання зразка.
2. Вишивання серветок.
3. Оформлення готових виробів.

13. Техніка виконання складних мережок (4 год)

- Моделювання.
- Розробка композиції орнаменту.

Практичні заняття:

1. Розмітка орнаменту для вишивки на виробі з поєднанням мережки.
2. Вишивка орнаменту та мережки.

14. Техніка виконання гладдю (4 год)

Практичні заняття: вишивання серветок.

15. Орнаментальна сорочка (за мотивами вишивки східнослов'янських народів – на вибір) (10 год)

- З історії сорочки. Регіональні особливості крою сорочки та розміщення орнаментів. Основні типи у жіночих сорочок. Крій, частини та розміри сорочок. Традиційні орнаменти для вишивання сорочок.

Практичні заняття: технологія розкрою та шиття вишитих сорочок.

16. Робота зі спеціальною літературою (1 год)

- Підбір літератури в бібліотеці. Бібліографія. Альбоми. Журнали з народної творчості.

17. Екскурсія до краєзнавчого музею (1 год)

- Збір дітей. Знайомство з планом екскурсії. Правила поведінки в транспорті. Правила поведінки в музеї. Огляд експозиції з екскурсоводом. Підсумки огляду експозиції.

18. Виставка робіт вихованців (1 год)

- Огляд експозиції. Аналіз виставкових робіт. Заохочення учнів.

Очікувані результати навчальних досягнень учнів

Учні повинні знати:

- історію східнослов'янських народних ремесел;
- історію народної вишивки східних слов'ян;
- особливості техніки та орнаменту вишивки України, Білорусії та Росії, окремих регіонів України (Київщини, Білоцерківщини);
- прізвища етнографів-дослідників;
- українську народну символіку;
- символіку східнослов'янських народів;
- орнамент, його різновиди;
- від чого залежить виразність композиції;
- які геометричні фігури використовують для зображення орнаментів;
- основні властивості кольорів;
- принципи побудови орнаментальних композицій у вишивці

східних

слов'ян;

- можливі варіанти збільшення і зменшення малюнків;
- способи перенесення малюнків на тканину;
- стилізація;
- інструменти, потрібні для ручного вишивання;
- матеріали, що використовуються у вишивальному виробництві;
- правила техніки безпеки під час вишивання.

Учні повинні вміти:

- підбирати голки для вишивання;
- правильно організувати робоче місце вишивальниці;
- замальовувати послідовність виконання швів;
- виконувати композицію геометричних елементів;
- виконувати композицію рослинних елементів;
- виконувати збільшення і зменшення малюнка за допомогою сітки;
- виконувати стилізацію малюнка для технік ручної вишивки: хрестика, качалочки;
- виконувати всі види ручних швів, які вивчалися.

Учні повинні засвоїти такі терміни (поняття):

Верхоплут - група вертикальних стібків, обкручених го ризонтальними нитками.

Вишивка - вид народного декоративно-ужиткового мистецтва.

Волічка - тонка кольорова вовняна нитка.

Гладь - вид вишивки, в якій стібки щільно прилягають один до одного, суцільно покриваючи візерунок.

"Гуцулка" - народна чоловіча сорочка, в якій орнамент вишивки на станку розміщено суцільною смугою.

Закріпка - вертикальний стовпчик, вишитий через одну нитку підкання на трьох, п'яти нитках основи; висота закріпки залежить від ширини мережки.

Занизування - рядок стібків, виконаних швом "уперед гол кою" за візерунком.

Зборки - дрібні складки, що оздоблюються вишивкою.

Зерновий вивід - подвійні міцно стягнуті стібки, що утворюють на

тканині прозору ажурну вишивку.

Змережування "городки" - плахтове закінчення або ме режаний шов у вигляді квадратиків.

Качалочка - повздожній або поперечний настил, викона ний паралельними стібками однакового розміру.

Китиці - сформоване пасмо вишивальних ниток на кінці шнурка, яким зав'язується комір.

"Козлик" - ручний шов з ряду схрещених стібків на лицьовому боці, з двома рядами паралельних стібків на виворітному.

"Курячі шкірки" - дрібні еластичні зборки, що виконують ся по низу рукавів, горловині, на поясі.

Лиштва - рядок двобічних вертикальних, горизонталь них або навскісних стібків.

Мережка - ажурний візерунок, зроблений на місці вис микнутих із тканини ниток.

Монтування - процес складання вишитих деталей виробу.

Набирування - одинарні або подвійні стібки, що виконують ся паралельно горизонтальним ниткам і один одному.

Настил - ряд паралельних стібків, що вишиваються на нитках основи чи піткання або на прутинках, утво рюючи візерунок мережки.

Низь - паралельні стібки, що виконуються з вивороту справа наліво на всю довжину візерунка так само, як і шов "уперед голкою" або "занизування".

Пересяг - стібок на настилі, що закріплюється між прутинками під час виконання мережки.

Поверхниця - вертикальні ряди паралельних горизон тальних стібків, виконаних згідно з візерунком.

Пришивна - шматок бавовняної тканини, що пришиваєть ся до основної для збільшення її розмірів і якісного зап'ялювання у п'яльці.

Прутинка - кілька ниток основи, що обкручуються та стягуються вишивальною ниткою в пучок.

Пухлики - дрібні зборки, що виконуються по лінії пришивання рукавів до плічка і по горловині народних сорочок.

Сіточка - мережка, утворена з обкручених прутинок, з'єднаних у шаховому порядку в декілька рядів.

"Солов'їні вічка"- стібки, виконані між сторонами квадрата та і його центром.

Стібок - нитка між двома проколами голки.

Стовпчик - мережка з певної кількості настилок на прутинках, що утворюють візерунок прямокутної або квадратної форми.

Строчка - ряд стібків на тканині.

Стяги - стібки, які послідовно утворюються на тканині внаслідок кількох проколів голки в одне й те саме місце.

"Українка" - чоловіча або жіноча народна сорочка, оздоблена вишивкою на станку, рукавах та комірці.

Хрестик - два діагонально або перпендикулярно перехрещених стібки однакового розміру.

Чисниці - дві або три поперечні нитки, що залишаються зверху і знизу мережки для закріплення вишивальної нитки. Чисниця може бути і всередині мережки для відокремлення одного рядка від іншого.

"Чумачка" - народна чоловіча сорочка, станок якої оздоблюється ажурною вишивкою.

Шов - одна або декілька строчок, виконаних для заповнення площини візерунка.

Штанівка - група двобічних горизонтальних, вертикальних або наскісних стібків, виконаних у різних напрямках для вишивання візерунка у вигляді розпису.

Література

1. Історія України. Всесвітня історія: Програми для загальноосвітніх навчальних закладів. 5–12 класи. – К.: Перун, 2005. – 142 с.
2. Трудове навчання: Програма для загальноосвітніх навчальних закладів. 5-12 класи. – К.: Перун, 2005. – 255 с.
3. Балясин В.Н. Неофициальная история России. – М.: ОЛМА Медиа Групп, 2007. – 608 с., ил.
4. Баран В.Д. Давні слов'яни. – К., 1998.
5. Этнография восточных славян: Очерки традиционной культуры. Мн., 1987.
6. Ермаловіч М.І. Старажытная Беларусь. Мн., 1990.
7. Етнографія України: Навчальний посібник / За ред. С.А.Макарчука. – Львів: Світ, 1994.
8. Захарчук-Чугай Р.В. Українська народна вишивка. – К.: Наукова думка, 1988.
9. Збірник програм для гуртків художньо-естетичного та декоративно-прикладного напрямів (для позашкільних та

- загальноосвітніх навчальних закладів) / Укладачі Іова В.Ю., Красномоєць Л.В., Григорчук Т.В. – Кам'янець-Подільський: «МЕДОБОРИ-2006», 2007. – 272 с.
10. Кормич Л. І., Багацький В. В. Історія України: Підручник. – Київ, Алеута, 2004.
 11. Мисик В.Ф. За законом Світового ладу: Трипільська цивілізація і світогляд українського народу. – К.: МАУП, 2007. – 382 с.: іл.
 12. Нечволодов А.Д. Сказания о Русской земле / А.Д.Нечволодов. – М.: Эксмо, 2007. – 1088 с.: ил.
 13. Новий довідник: історія України. – Київ, ТОВ «Казка», 2005.
 14. Очерки истории и культуры славян. – Москва, 1996.
 15. Павленко Ю.В. Передісторія давніх русів у світовому контексті. – К., 1998.
 16. Первухин В.Я. Славяне. – М., 1997.
 17. Петров В. П. Походження слов'ян, Київ. – 1991.
 18. Разневич В.О., Пащенко Г.М. Технологія вишивки. – К.: Вища школа, 1997.
 19. Раманюк М.Ф. Беларускае народнае адзенне. Мн., 1981.
 20. Сахута Е.М., Говор В.А. Художественные ремесла и промыслы Белоруссии. Мн., 1988.
 21. Слов'янський світ. Ілюстрований словник-довідник міфологічних уявлень, вірувань, обрядів, легенд та їхніх відлунь у фольклорі і пізніших звичаях українців, братів-слов'ян та інших народів / Упорядник Кононенко О.А. – К.: Асоціація ділового співробітництва «Український міжнародний культурний центр», 2008. – 784 ст., іл.
 22. Тасюк О.О., Степан М.Т. Художнє вишивання. – К.: Вища школа, 1989.
 23. Технологія розробки навчальної програми: Методичні рекомендації // Бібліотека педагога-новатора. Випуск 1 / Укладач Л.В.Кабан. – Біла

- Церква: КОПОПК, 2008. – 48 с.
24. Хроповский Б. Славяне. Историческое, политическое и культурное развитие. – Прага, 1988.
 25. Шамякіна Т.І. Міфологія Білорусіі. – Мінськ, 2000.
 26. Шилов Ю.А. Истоки славянской цивилизации. – К.: МАУП, 2004. – 704 с.: ил.
 27. Яровий В. І. Історія західних та східних слов'ян у ХХ ст. – Київ, 1996.
 28. Яровий В.І., Рудяков П.М., Шумило В.П. Історія західних і південних слов'ян (з давніх часів до ХХ ст.) – Київ, 2003.